

แนวทางการมีส่วนร่วมระหว่างวัดและชุมชนในการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา*

Guide line for Participation in event The Important Buddhist days between Temples and Communities.

พระเริ่ม ไชตะขบ (Phra Roem Khaitakhop)**

นลินทิพย์ พิมพ์กลัด (Nalinthip Pimklad)***

กิ่งแก้ว ปะติตั้งโช (KingKaew Patitungkho)****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการมีส่วนร่วมระหว่างวัดและชุมชนในการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เพื่อศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมกับชุมชนในการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และเพื่อประเมินแนวทางการมีส่วนร่วมระหว่างวัดและชุมชนในการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา แบ่งออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน การมีส่วนร่วมระหว่างวัดและชุมชนในการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ระยะที่ 2 การร่างแนวทางการมีส่วนร่วมระหว่างวัดและชุมชนในการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ระยะที่ 3 ตรวจสอบร่างแนวทางการมีส่วนร่วมระหว่างวัดและชุมชนในการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และระยะที่ 4 การนำเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมระหว่างวัดและชุมชนในการจัดกิจกรรมวันสำคัญ ทางพระพุทธศาสนาต่อสาธารณชน ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ พุทธศาสนิกชนที่เข้าร่วมกิจกรรม วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณได้เท่ากับ 386 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตรวจสอบค่าความเที่ยงรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมระหว่างวัดและชุมชนในการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาโดยอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการริเริ่มการดำเนินการ ด้านการดำเนินงาน ด้านการวางแผนการดำเนินการ และด้านการประเมินผล ส่วนความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการ

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะศึกษานิพนธ์ปริญญาศึกษานิพนธ์ สาขาวิชาภาวะผู้นำเพื่อการพัฒนาวิชาชีพ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Guide line for Participation in event The Important Buddhist days between Temples and Communities.

** นักศึกษาปริญญาศึกษานิพนธ์ สาขาวิชาภาวะผู้นำเพื่อการพัฒนาวิชาชีพ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

E-mail : asd037@gmail.com

Doctoral Students, Philosophy Program in Leadership for Professional Development, Buriram Rajabhat University. E-mail : asd037@gmail.com

*** อาจารย์ที่ปรึกษาศึกษานิพนธ์ ผศ.ดร.นลินทิพย์ พิมพ์กลัด

Thesis Advisor : Ass.Prof.Nalinthip Pmimklad, Ph.D.

**** อาจารย์ที่ปรึกษาศึกษานิพนธ์ ผศ.ดร.กิ่งแก้ว ปะติตั้งโช

Thesis Advisor : KingKaew Patitungkho, Ph.D.

จัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาโดยภาพรวมอยู่ในระดับการเข้าร่วมดำเนินงาน 2) แนวทางการมีส่วนร่วมระหว่างวัดและชุมชนในการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ คือ พระสงฆ์ต้องเป็นแบบอย่างที่ดี พระสงฆ์ต้องสร้างเครือข่ายทางชุมชน ใช้ช่องทางการสื่อสารโดยวิธีการประชาสัมพันธ์โดยเลือกใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ขั้นตอนที่ 2 การริเริ่ม คือ วัดและชุมชนต้องจัดตั้งทีมงานจากอาสาสมัครที่มีความศรัทธาและการสรรหา ขั้นตอนที่ 3 การวางแผน คือ มีการประชุมวางแผนงาน ทำหนังสืออย่างเป็นทางการ และประชาสัมพันธ์ ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินการ คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินงานตามแผนที่ได้วางไว้ และควรมีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานเก็บรายละเอียดการดำเนินงานเพื่อเตรียมการประเมินผลการดำเนินงาน ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผล คือ การพัฒนาจุดเด่นและแก้ไขจุดบกพร่องในครั้งต่อไป และ 3) ผลการประเมินความเหมาะสมในการนำแนวทางการมีส่วนร่วมระหว่างวัดและชุมชนในการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : วันสำคัญศาสนา พระพุทธศาสนา การมีส่วนร่วม การจัดกิจกรรม วัดและชุมชน

Abstract

This research purposed to study the current situation of participation between temples and communities in organizing activities on Buddhist Days and to evaluate the organization by temples and communities. The research is divided into 4 durations as follows: Duration 1 the study of the current situation of participation between temples and communities in organizing activities on Buddhist Days; Duration 2 the participation guidelines of temples and communities: Duration 3 the examination of the guidelines; and Duration 4, the presentation of the guidelines to the public. The populations in the study were Buddhists who joined the activities on Buddhist Days for 386 persons, using calculation sampling. The questionnaire with validity at 0.97 was applied as the researching tool. The statistics for data analysis consisted of percentage mean and standard deviation.

According to the research, 1) the current situation of the participation between temples and communities to organize activities on Buddhist days is in the high level, sorted in order, initiation, operation, planning and evaluation. The overall participation demand is at the same level as the participation; 2) the guidelines consists of 5 steps : Step 1 preparation, the monks must be the good examples, build the community network, communication channel by online PR; Step 2 Start, temples and communities appoint the volunteer team who has the faith to do the recruitment; and 3) the evaluation result of the guidelines in overall is at the highest level.

Keyword (s) : Buddhist Day, Buddhism, Participation, Activity Organization, Temples, and Communities.

บทนำ

การเลื่อนไหลวัฒนธรรมจากต่างชาติเข้ามาสู่ประเทศไทยผ่านสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ อย่างรวดเร็วและรุนแรงนั้น ทำให้เด็กและเยาวชนที่ยังขาดทักษะในด้านการคิดวิเคราะห์หรืออย่างเป็นระบบ ไม่สามารถแยกแยะ เลือกรับเฉพาะในส่วนที่ดีของวัฒนธรรมต่างชาติได้ ในขณะที่เดียวกันสื่อมวลชนโดยเฉพาะสื่อ อินเทอร์เน็ตขาดความเข้มงวดทางจรรยาบรรณ ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ทำให้เยาวชนสามารถเข้าถึงข้อมูล เชิงลบได้ง่ายขึ้น ส่งผลทำให้เด็กและเยาวชนมีค่านิยมที่เน้นวัตถุนิยม พฤติกรรมการเลียนแบบมากขึ้น เกิดการ ขาดจิตสำนึกสาธารณะ โดยให้ความสำคัญกับส่วนตนมากกว่าส่วนรวม และนำไปสู่ปัญหาทางสังคมต่างๆ หลายอย่าง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2549 : 15)

ปัญหาเหล่านี้ถือเป็นปัญหาที่ยิ่งใหญ่ของสังคมไทย ซึ่งทุกคนควรตระหนักและให้ความร่วมมือในการ สร้างค่านิยมปลูกจิตสำนึกคุณธรรมจริยธรรม เยาวชนควรได้รับการชี้แนะหรือปลูกฝังโดยการอบรมสั่งสอนให้ เลือกรับวิถีวัฒนธรรมที่ดีงาม ดังนั้นทุกภาคส่วนในสังคมต้องสร้างความร่วมมือร่วมใจนับตั้งแต่ ครอบครัว เครือ ญาติ ชุมชน และสถาบันพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นสถาบันหลักสถาบันหนึ่งของสังคมไทยโดยมีพระมหากษัตริย์ทรง เป็นองค์อัครศาสนูปถัมภก แต่เดิมวัดและพระสงฆ์มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของคนไทย วัดเป็น ศูนย์กลางของการอบรมสั่งสอนจริยธรรม เป็นสถาบันสำคัญทั้งในด้านการศึกษา สังคม และเป็นบ่อเกิดของศิลปะ สาขาต่าง ๆ ส่วนพระสงฆ์ทำหน้าที่สืบทอดพระพุทธศาสนาก็ได้รับการยกย่องในสังคม ในฐานะเป็นผู้ทรง คุณธรรมควรแก่การเคารพ และเชื่อฟังซึ่งสังคมไทยเคารพศรัทธาต่อพระสงฆ์มาก เนื่องจากเชื่อว่า พระสงฆ์นั้น เป็นผู้มีความรู้มากกว่าฆราวาส เป็นผู้ทรงศีล ย่อมพูดแต่สิ่งเท็จจริง และเป็นครูบาอาจารย์ การที่วัดเป็นศูนย์กลาง ของสังคมทำให้มีการเอาหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้ามาเป็นหลักสำคัญในการดำรงชีวิต เช่น ความ กตัญญู กตเวทิตะ การเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ การให้อภัย ความเมตตา ความกรุณา เป็นต้น ในขณะเดียวกันก็มีการ เชื่อมโยงพระพุทธศาสนาเข้าไปในประเพณีและวัฒนธรรมด้วย อาทิ เช่น ประเพณีทอดกฐิน การอุปสมบท การทำบุญเลี้ยงพระ การแต่งงาน งานสงกรานต์ ตลอดจนวันวัฒนธรรมการไหว้ ที่คนไทยได้สืบทอดต่อกันมาจนเป็น วัฒนธรรมไทยที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติ อาจกล่าวได้ว่าตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ คนไทยมีความใกล้ชิดกับ พระพุทธศาสนาเป็นอย่างมาก ทำให้สังคมไทยอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข อีกทั้งในสมัยก่อนวัดเป็นศูนย์รวมที่ สำคัญของคนในชุมชน และเป็นที่พักใจอย่างดีของคนไทย ไม่ว่าจะทำอะไร ก็ต้องเกี่ยวพันกับวัด พระสงฆ์ เสมอ เช่น ก่อนออกรบก็ต้องให้พระที่วัด ให้ศีล ให้พร พรมน้ำมนต์เพื่อเป็นสิริมงคล เป็นเหตุให้คนในสมัยก่อนๆ อยู่ใกล้ชิดกับศาสนาโดยตลอดแต่ในปัจจุบันคนไทยกลับห่างเหินวัดวาอารามกันมากขึ้น อาจมีสาเหตุมาจาก สิ่งแวดล้อมรอบตัวเรานั้นเปลี่ยนแปลงไป สังคมเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมเมืองมากขึ้น ต่างคนต่างอยู่ ไม่สนใจซึ่งกัน และกัน แม้กระทั่งคนในครอบครัวเองก็ตาม วัดจึงไม่ใช่สิ่งที่ทำเป็นอีกต่อไป เมื่อผู้ใหญ่ห่างเหินศาสนาเด็กและ เยาวชนเลย ก็ต้องดำเนินรอยตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูชินวรานุวัตร (2554 : 3-4) ได้ ศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทของวัดที่มี ต่องานด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ :กรณีศึกษาชุมชนบ้านฆ้องน้อย จังหวัดราชบุรี

ได้กล่าวว่าการที่ประเทศไทยเริ่มรับวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาในช่วง 100 ปี ที่ผ่านมา โดยเริ่มจากสังคมเมืองไปสู่สังคมชนบท ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงและความสับสนวุ่นวายของสังคมปัจจุบัน พร้อมทั้งการลดบทบาทของวัดลงทั้งทางด้านการให้การศึกษแก่เยาวชน และการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมต่าง ๆ ลงไปเป็นอันมากและรัฐบาลได้เริ่มดำเนินการพัฒนาประเทศด้วยการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยดำเนินการพัฒนาประเทศตามรูปแบบของตะวันตกส่งผลให้ประเทศมีความก้าวหน้าทันสมัยทางเทคโนโลยีมากขึ้น แต่ในทางตรงกันข้ามความสำคัญของวัดก็เริ่มลดน้อยลงบทบาทเด่นๆ หลายอย่าง เช่น การเป็นโรงเรียน การรักษาพยาบาล การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และตัดสินคดีความเป็นหน้าที่และบทบาทของศาลสถิตยุติธรรม การเก็บรวบรวมรักษาผลงานทางศิลปกรรมแขนงต่างๆ ตกไปเป็นหน้าที่และบทบาทของพิพิธภัณฑ์สถานและสถานศึกษาในระดับสูง การที่รัฐได้รับเอกราชกิจการที่วัดเคยทำอยู่ก่อนไปดำเนินการแม้จะเป็นผลดีในด้านสร้างความสำเร็จให้แก่กิจการนั้นๆ แต่ก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ได้พรากชาวบ้านออกไปจากวัด แม้แต่สถานบริการของรัฐ เช่นอนามัย และโรงเรียนจะอยู่ในบริเวณวัด แต่วัดหรือพระสงฆ์ก็หาได้มีบทบาทอื่นใดที่ยิ่งไปกว่าการอนุญาตให้หน่วยงานเช่นนั้นมาตั้งอยู่ในบริเวณวัดไม่ ดังนั้นจึงไม่ต้องพูดถึงสถานบริการของรัฐที่ตั้งอยู่นอกบริเวณวัด ก็ยิ่งห่างวัดยิ่งขึ้นบทบาทบางอย่างของวัดจึงถูกลืมและอีกอย่างหนึ่งที่เป็นปัจจัยให้เกิดความเหินห่างระหว่างวัดกับบ้านคือสภาพของวัดเอง เพราะเมื่อกาลเวลาได้ ล่วงไปแล้ววัดก็เสื่อมโทรมไปด้วยเหตุหลายประการมีวัดจำนวนไม่น้อยที่หมดคุณค่าอันควรแก่การเลื่อมใสศรัทธาเพราะเต็มไปด้วยสิ่งสกปรก และความไม่มีระเบียบ สภาพดังกล่าวทำให้ ประชาชนพากันเหินห่างจากวัดคล้ายความเลื่อมใสในพระสงฆ์ ตลอดจนในสังคมปัจจุบันนี้การช่วยเหลือเกื้อกูล การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ที่ชาวบ้านได้รับการอบรม จากวัดจึงเริ่มลดน้อยลงจนเกือบจะสิ้นสุดลงในปัจจุบัน เพราะสภาพสังคมไม่เอื้อให้พระสงฆ์กับชาวบ้านมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดเหมือนเช่นอดีต วัดกับบ้านจึงมีช่องว่างต่อกันเป็นเหตุให้คุณค่าแท้ที่เต็มไปด้วยความงดงามทางศีลธรรม และจริยธรรมของวัดได้กลับกลายเป็นเพียงที่พึ่งทางพิธีกรรมและเป็นแหล่งมอมเมาชาวบ้านให้ยึดติดไสยศาสตร์ เป็นการซ้ำเติมชาวบ้านให้ได้รับความทุกข์ยากเข้าไปอีก ซึ่งต่างในอดีตจากวัดเคยมีบทบาททางสังคมที่เด่น และนำเลื่อมใสศรัทธามาก แต่ปัจจุบันนี้บทบาทของวัดกลับลดน้อยลงด้วยปัจจัยหลายประการ

กิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนามีความสำคัญและเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน การที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา จะเป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของคนในชุมชนให้เพิ่มมากขึ้น เกิดการร่วมคิด ร่วมพัฒนา ร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น มีการแลกเปลี่ยนความรู้และข้อคิดเห็นระหว่างกัน ทำให้เป็นพลังขับเคลื่อนชุมชนให้เข้มแข็ง (ยุพาพร รุปราม. 2545 : 6) โดยการมีส่วนร่วมของวัดและชุมชนในการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนานั้น จะเป็นการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของแต่ละท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน และการมีส่วนร่วม ในการติดตามและประเมินผลงาน (โกวิทย์ พวงงาม. 2545 : 8)ย่อมก่อให้เกิดการเรียนรู้การแก้ปัญหาและสร้างความเจริญให้กับชุมชน หรือหมู่บ้านของตนเป็นการพัฒนาศักยภาพของบุคคลเพราะในกระบวนการมีส่วนร่วม ย่อมจะต้องมีการแลกเปลี่ยนความรู้ และข้อคิดเห็นระหว่างกันเป็นการสนับสนุนการพัฒนาความรักท้องถิ่น และความรับผิดชอบต่อสังคมให้เกิดขึ้นในพฤติกรรมของประชาชนในท้องถิ่น (สำนักมาตรฐานการศึกษา. 2545 : 115)

จากที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาการมีส่วนร่วมระหว่างวัดและชุมชนในการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา โดยมุ่งหวังว่าผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมระหว่างวัดและชุมชน และส่งผลให้ชุมชนน่าอยู่ ประชาชนในชุมชนอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาการมีส่วนร่วมระหว่างวัดและชุมชนในการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการมีส่วนร่วมระหว่างวัดและชุมชนในการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
2. เพื่อศึกษาความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมกับชุมชนในการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
3. เพื่อประเมินแนวทางการมีส่วนร่วมระหว่างวัดและชุมชนในการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมระหว่างวัดและชุมชนในการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ในจังหวัดนครราชสีมาตามลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วย การริเริ่มการดำเนินการ การวางแผนการดำเนินงาน การดำเนินงาน และการประเมินผล

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง สำหรับประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ พุทธศาสนิกชนที่เข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ในเขตจังหวัดนครราชสีมา และเนื่องจากประชากรมีขนาดใหญ่และไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ผู้วิจัยจึงใช้วิธีคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ W.G. Cochran (กัลยา วาณิชย์บัญชา. 2554 : 74) โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 384 คน และเพื่อความสะดวกในการประเมินผล รวมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 396 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) ดังนี้

1. ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายเพื่อเลือกอำเภอจากอำเภอทั้งหมดในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 32 อำเภอ ในอัตราร้อยละ 30 ของจำนวนอำเภอทั้งหมด ได้อำเภอทั้งหมดจำนวน 10 อำเภอ
2. ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายเพื่อเลือกตำบลจากอำเภอที่สุ่มได้จากข้อ 1 ในอัตรา ร้อยละ 30 ของจำนวนตำบลในแต่ละอำเภอ
3. สุ่มตามสะดวกเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นตำบลละ 12 คน จำนวน 33 ตำบล ดังนั้น จึงได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 396 คน

ขอบเขตด้านพื้นที่การศึกษา เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ พื้นที่ศึกษาที่เป็นพุทธศาสนิกศึกษา คือ วัดจำนวน 3 วัดโดยใช้วัดในจังหวัดนครราชสีมาจำนวน 2 แห่ง และวัดในจังหวัดฉะเชิงเทรา 1 แห่ง กล่าวคือ วัดพ่ายพ อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นวัดที่ได้รับรางวัลในการจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา วัดศิริบ้านไร่ อำเภอนนไทย จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งได้รับรางวัลด้านอบรมคุณธรรมจริยธรรม จัดปฏิบัติธรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาตลอดทั้งปี และวัดโสธรวรารามวรวิหาร จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งเป็นวัดตัวอย่างในการส่งเสริมให้ชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

นิยามศัพท์เฉพาะ

แนวทาง หมายถึง การดำเนินงานในการมีส่วนร่วมระหว่างวัดและชุมชน ประกอบด้วย ผังงาน (Flowchart Diagram) หมายถึง รูปแบบหรือลักษณะที่แสดงถึงขั้นตอนกระบวนการ ความสัมพันธ์ของการดำเนินงานการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และตารางสรุป (Summary) หมายถึง การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมระหว่างวัดและชุมชนในการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาในลักษณะแถว (Row) ประกอบด้วย การเตรียมการ การริเริ่ม การวางแผน การดำเนินงาน การประเมินผล และคอลัมน์ (Column) ประกอบด้วย ขั้นตอน กิจกรรม รายละเอียด ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ผลที่คาดว่าจะได้รับ

การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินกิจกรรมทั้งทางตรงและทางอ้อมระหว่างวัดและชุมชนในการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา ประกอบด้วย การริเริ่มงาน การวางแผน การดำเนินงาน และการประเมินผลการดำเนินงาน

การริเริ่มการดำเนินการ หมายถึง การปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างวัดและชุมชนในการค้นหาวิธีการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

การวางแผนการดำเนินงาน หมายถึง การกำหนดแนวทางการดำเนินงานในการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย เป้าหมาย วิธีการดำเนินงาน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และกำหนดระยะเวลา

การดำเนินงาน หมายถึง การปฏิบัติตามแผนการดำเนินงานในการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

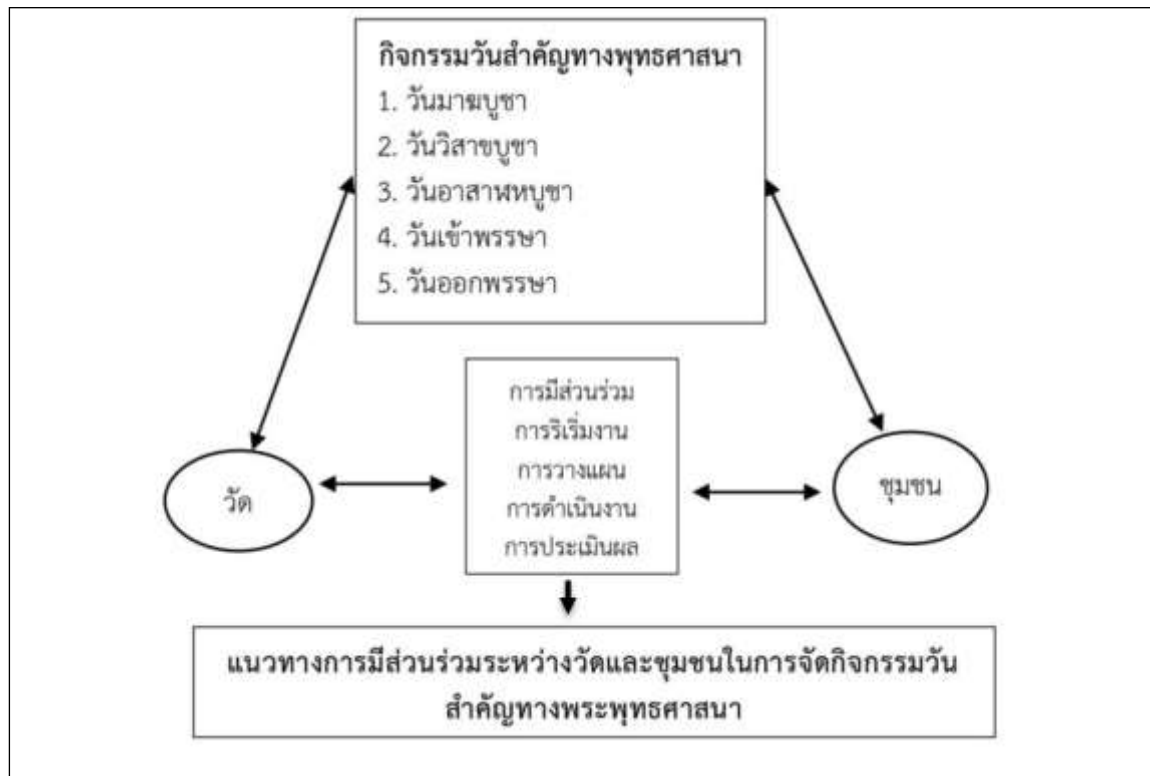
การประเมินผล หมายถึง การติดตามระดับความสำเร็จของผลการดำเนินงานส่งเสริมพุทธศาสนิกชนเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

วัด หมายถึง พุทธศาสนาที่ตั้งเป็นนิติบุคคล และได้รับอนุญาตให้ตั้งเป็นวัดถูกต้องตามกฎหมาย

ชุมชน หมายถึง หมู่บ้าน ชาวบ้านรวมกลุ่มกันอยู่ และภายในกลุ่มมีวัดตั้งอยู่ในจังหวัดนครราชสีมา

วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา หมายถึง วันที่มีเหตุการณ์สำคัญเมื่อครั้งพุทธกาลและกำหนดเป็นประเพณีปฏิบัติตามธรรมเนียมในศาสนาพุทธตามปีปฏิทินประกอบด้วย วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การดำเนินการวิจัย

การศึกษาการมีส่วนร่วมระหว่างวัดและชุมชนในการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยดำเนินการ 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันการมีส่วนร่วมระหว่างวัดและชุมชนในการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย 1) การวิจัยเอกสาร 2) การศึกษาเชิงสำรวจเรื่องแนวทางการมีส่วนร่วมระหว่างวัดและชุมชนในการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และ 3) การศึกษาพหุกรณี ประกอบด้วย วัดพายัพ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา วัดศิริบ้านไร่ อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา และวัดโสธรวรารามวรวิหาร อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา

ระยะที่ 2 การร่างแนวทางการมีส่วนร่วมระหว่างวัดและชุมชนในการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

ระยะที่ 3 ตรวจสอบร่างแนวทางการมีส่วนร่วมระหว่างวัดและชุมชนในการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ตรวจสอบโดยการสนทนากลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 คน

ระยะที่ 4 การนำเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมระหว่างวัดและชุมชนในการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาที่ต่อสาธารณะ ผู้วิจัยได้ทำการประเมินความเหมาะสมในการนำแนวทางการมีส่วนร่วมระหว่าง

วัดกับชุมชนในการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติ โดยการทำวิจัยเชิงสำรวจกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย พระสงฆ์จำนวน 15 รูป และพุทธศาสนิกชน จำนวน 15 คน

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการมีส่วนร่วมระหว่างวัดและชุมชนในการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา พบว่า

1.1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง จำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 50.80 และเพศชาย จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 49.20 อายุตั้งแต่ 41-60 ปี จำนวน 292 คน คิดเป็นร้อยละ 73.70 รองลงมา อายุตั้งแต่ 20-40 จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 26.30 ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 53.50 รองลงมา ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 42.90 และระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.50 อาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 230 คน คิดเป็นร้อยละ 58.10 รองลงมาอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 20.50 อาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 19.70 และอาชีพรับจ้าง จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.80 รายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท จำนวน 231 คน คิดเป็นร้อยละ 58.30 รองลงมา รายได้ตั้งแต่ 15,001-20,000 บาท จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 31.30 รายได้ตั้งแต่ 25,000 บาท ขึ้นไป จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.10 และรายได้ ตั้งแต่ 20,001-25,000 บาท จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.30 เลือกมาทำบุญกับครอบครัว จำนวน 291 คน คิดเป็นร้อยละ 73.50 มีจุดประสงค์การเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เพื่อรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี จำนวน 396 คน คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมา เพื่อสะสมบุญ จำนวน 367 คน คิดเป็นร้อยละ 92.70 กิจกรรมที่ทำในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา มากที่สุด ได้แก่ การถวายเทียนเข้าพรรษาจำนวน 382 คน คิดเป็นร้อยละ 96.50 รองลงมา การไหว้พระ ปิดทองตามสถานที่ต่าง ๆ จำนวน 375 คน คิดเป็นร้อยละ 94.70 ปัจจัยที่มีผลทำให้เข้าร่วมทำกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา มากที่สุด ได้แก่ การได้รับอิทธิพลทางความคิดจากบุคคลอื่น เช่น จากหมอดู ครอบครัว เพื่อน บ้าน เพื่อนร่วมงาน จำนวน 385 คน คิดเป็นร้อยละ 97.20 รองลงมา ความรู้สึกถึงความเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน จำนวน 378 คน คิดเป็นร้อยละ 95.50 อุปสรรคสำคัญในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการริเริ่มการดำเนินงาน การวางแผน และการประเมินลำดับแรก ได้แก่ การไม่ทราบช่องทางการมีส่วนร่วมอื่น นอกจากการเข้าร่วมดำเนินงานกิจกรรมวันสำคัญ คิดเป็นร้อยละ 396 คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมา การขาดแคลนทุนทรัพย์จำนวน 314 คน คิดเป็นร้อยละ 79.30

1.2 สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมระหว่างวัดและชุมชนในการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการริเริ่มการดำเนินการ ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.62) รองลงมา ด้านการดำเนินงาน ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.65) ด้านการวางแผนการดำเนินการ ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.65) และด้านการประเมินผล ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1.2.1 ด้านการริเริ่มการดำเนินการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.62) เมื่อพิจารณา พบว่า การมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.49) รองลงมา อยู่ในระดับมาก ได้แก่ การได้ร่วมกับผู้นำทางพระพุทธศาสนาทำการศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของชุมชน ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.61) และการได้เข้าร่วมค้นหาความต้องการของชุมชนในการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.72) ตามลำดับ

1.2.2 ด้านการดำเนินงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.65) เมื่อพิจารณา พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ การเข้าไปมีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือจัดกิจกรรมการให้ทานในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.69) รองลงมา การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมตามประเพณีท้องถิ่นในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.69) และการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเจริญภาวนาในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.68) ตามลำดับ

1.2.3 ด้านการวางแผนการดำเนินการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.65) เมื่อพิจารณา พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากร เช่น เงิน สิ่งของ แรงงาน เพื่อจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.50) รองลงมา การได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการมอบหมายงาน ประสานงาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.56) ส่วนการได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ การประเมินผลการดำเนินการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.73)

1.2.4 ด้านการประเมินผลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.71) เมื่อพิจารณา พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดการกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.68) รองลงมา การมีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำในการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาในครั้งต่อไป ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.86) และการมีส่วนร่วมติดตามความก้าวหน้าในการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาตามแผนที่ได้กำหนดไว้ ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.63) ตามลำดับ

1.3 ความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย การเข้าร่วมดำเนินงานกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา ($\bar{X} = 2.02$, S.D. = 0.98) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกด้านต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำในการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาในครั้งต่อไป ($\bar{X} = 2.22$, S.D. = 0.91) รองลงมาคือ การเข้าไปติดตามความก้าวหน้าในการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ตามแผนที่ได้กำหนดไว้ ($\bar{X} = 1.91$, S.D. = 1.07) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์แนวทางการมีส่วนร่วมระหว่างวัดและชุมชนในการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา พบว่า ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ คือ พระสงฆ์ต้องเป็นแบบอย่างที่ดี พระสงฆ์ต้องสร้างเครือข่ายทางชุมชน ใช้ช่องทางการสื่อสารโดยวิธีการประชาสัมพันธ์โดยเลือกใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์

2.2 ขั้นตอนที่ 2 การริเริ่ม คือ วัดและชุมชนต้องจัดตั้งทีมงานจากอาสาสมัครที่มีความศรัทธาและการสรรหา

2.3 ขั้นตอนที่ 3 การวางแผน คือ มีการประชุมวางแผนงาน ทำหนังสืออย่างเป็นทางการ และ ประชาสัมพันธ์

2.4 ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินการ คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินงานตามแผนที่ได้วางไว้ และควร มีการจัดตั้งศูนย์ประสานงาน เก็บรายละเอียดการดำเนินงานเพื่อเตรียมการประเมินผลการดำเนินงาน

2.5 ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผล คือ การพัฒนาจุดเด่นและแก้ไขจุดบกพร่องในครั้งต่อไป

3. ผลการประเมินแนวทางการมีส่วนร่วมระหว่างวัดและชุมชนในการจัดกิจกรรมวันสำคัญทาง พระพุทธศาสนา พบว่า มีความเหมาะสมในการนำแนวทางการมีส่วนร่วมระหว่างวัดและชุมชนในการจัดกิจกรรม วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมระหว่างวัดและชุมชนในการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยเห็นควรนำเสนอประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

ด้านสภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมระหว่างวัดและชุมชนในการจัดกิจกรรมวันสำคัญทาง พระพุทธศาสนา พบว่า การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา เช่น เงิน สิ่งของ แรงงาน เพื่อจัดกิจกรรมวัน สำคัญทางพระพุทธศาสนา ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ในหนังสือวิธีสร้างบุญบารมี ได้กล่าวถึงทาน พอดีสรุปได้ว่า คำว่าทานได้แก่ การสละทรัพย์สิ่งของสมบัติของตนที่มีอยู่ให้แก่ผู้อื่นโดยมุ่งหวังจะจุนเจือให้ผู้อื่น ได้รับประโยชน์ และความสุข ด้วยความเมตตาจิตของตน ทานที่ได้ทำไปนั้น จะทำให้ผู้ทำทานได้บุญมากหรือน้อย เพียงโดยอ้อมสุดแล้วแต่องค์ประกอบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของลักษณะ ทองทศ (2555 : 127) ศึกษาทัศนคติ เรื่องการให้ทานของชาวบ้านดอนกลาง ตำบลธาตุ อำเภอมะนัง จันทบุรี จังหวัดจันทบุรี กับหลักการให้ทานใน คัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท ให้ความหมายของทาน คือ การให้ ให้สิ่งของปัจจัยสี่ และการให้ความช่วยเหลือใน ด้านต่าง ๆ ด้วยความรักเอื้ออาทรความเต็มใจบริสุทธิ์ใจ และปรารถนาดีต่อกันเป็นการให้ โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน แต่เพื่อให้เกิดประโยชน์กับคนอื่นมากที่สุด นอกจากนี้ ยังหมายถึงการเสียสละ การแบ่งปัน และการเผื่อแผ่เป็น ต้นเหตุผลหลักๆ ของการให้ทานกล่าวคือ เพื่ออุทิศกุศลผลบุญแก่เจ้ากรรมนายเวร ช่วยเหลือคนอื่น และเพื่อ ความสบายใจเป็นทัศนะ ที่คล้ายกันกับหลักการ ทางพระพุทธศาสนา

2. จากการศึกษา พบว่า ในปัจจุบันวัดและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ในระดับการริเริ่ม โดยการปรึกษาร่วมกันกับวัดเพื่อค้นหาวิธีการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ทั้งนี้เนื่องจากบริบทปัจจุบันของสังคมไทยที่ทั้งผู้หญิงและผู้ชายต้องออกทำงานนอกบ้านเพื่อหารายได้ จากรายงานภาวะการณ์มีงานทำของประชากรไทย พบว่าส่วนใหญ่ทำงานตั้งแต่ 35 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ซึ่งถือได้ว่าผู้ ที่ทำงานเต็มทีในเรื่องชั่วโมงการทำงาน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2559 : 3) จึงไม่มีเวลาในการเข้ามีส่วนร่วมใน ระดับอื่น ๆ อีกทั้งจากข้อค้นพบงานวิจัยถึงอุปสรรคการเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา คือ การขาดแคลนทุนทรัพย์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของพระไพฑูริย์ อารัมภรัตน์ (2556 : 474-475) ที่เห็นว่า ประชาชนที่มีรายได้สูงจะเข้ามามีส่วนร่วมต่อกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา มากกว่าประชาชนที่มีรายได้น้อย ทั้งนี้ เพราะการมีความพร้อมด้านรายได้ ทำให้สามารถสละเวลาเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ และมีโอกาสในการชี้ชวนผู้อื่น

เข้าร่วมกิจกรรมได้มากกว่า อีกทั้งจากการสัมภาษณ์พบว่าในการจัดกิจกรรมนั้นทางวัดจะมีการประชุมร่วมกับผู้นำชุมชนเพื่อกำหนดแนวทางเป็นเบื้องต้น อีกทั้งเป็นกิจกรรมที่ปฏิบัติเป็นประจำทุกปีที่มีกิจกรรมคล้ายเดิม ประชาชนส่วนใหญ่คิดว่าเป็นหน้าที่ของพระสงฆ์และวัดที่จัดเตรียมให้ประชาชนเท่านั้น ประชาชนไม่มีความจำเป็นที่จะต้องร่วมดำเนินการแต่อย่างใด

3. ความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาอยู่ในระดับการเข้าร่วมดำเนินงาน กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาโดยต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำในการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาในครั้งต่อไป และการเข้าไปติดตามความก้าวหน้าในการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาตามแผนที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับข้อค้นพบการวิจัยที่พบว่าระดับการมีส่วนร่วมในปัจจุบันคือการริเริ่มโดยการการศึกษาหรือร่วมและความต้องการในอนาคต คือ เข้าร่วมดำเนินการในส่วนของการให้คำแนะนำ และประเมินผลในสิ่งที่แนะนำ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างวัดและชุมชนที่มีความห่างเหิน ทั้งนี้ อาจเกิดจากสาเหตุหลายประการ อาทิเช่น สภาพเศรษฐกิจ สภาพการดำเนินชีวิต สอดคล้องกับผลการสำรวจของ ศรีศักดิ์ จามรมาณ และพรพิสุทธิ์ มงคลวนิช (2558 : 1-4) ที่เห็นว่าในสังคมไทยโดยเฉพาะสังคมเมืองที่มีความเร่งรีบในการดำเนินชีวิตและการแข่งขันที่สูงขึ้น ทำให้คนไทยเริ่มห่างเหินจากวัดและศาสนามากขึ้น ในขณะที่เดียวกัน ก็มีวัดจำนวนหนึ่งที่เน้นการจัดกิจกรรมเชิงพุทธพาณิชย์โดยไม่ให้ความสำคัญในการเผยแพร่หลักธรรมคำสั่งสอน อีกทั้งยังมีบุคคลบางกลุ่มใช้ศาสนาเป็นเครื่องมือเลี้ยงชีพ บิดเบือนหลักธรรมคำสั่งสอน ในขณะที่เดียวกันเห็นว่าการเรียนรู้ธรรมนั้นสามารถทำได้หลายวิธีเช่น การศึกษาผ่านช่องทางออนไลน์ที่ทำให้เข้าใจหลักธรรมได้ดีกว่า อย่างไรก็ตามก็มีการเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่มีผลต่อสภาพจิตใจโดยเฉพาะผู้สูงอายุ จากการศึกษาคพบว่า (มาศวรี สังข์เรียง. 2552 : 120-122) การที่ผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาจะส่งผลต่อสภาพจิตใจ ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่าตนเองยังมีคุณค่า มีความสามารถ ทำประโยชน์แก่สังคมเช่นเดียวกับงานวิจัย ของพระใบฎีกาวิญญู ปสนโน (2554 : 3) การทำบุญตักบาตร การสมาทานศีล การปฏิบัติสมาธิภาวนา การปล่อยนก ปล่อยปลา ฟังเทศน์ ฟังธรรม และเวียนเทียนจะทำให้พฤติกรรมของชุมชนที่มีต่อสังคมดีขึ้น จะได้เป็นบุคคลที่มีแนวคิดและแนวปฏิบัติที่พัฒนาทั้งร่างกายและจิตใจ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 การนำผลจากการวิจัยไปใช้ในด้านการศึกษาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาโดยใช้สื่อออนไลน์ แจ้งกำหนดการวัน เวลาและสถานที่จัดกิจกรรม

1.2 การมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาต้องมีทีมงานที่มีใจเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ควรเป็นผู้ที่มีใจอาสาเข้ามาช่วยงานได้แก่ผู้นำชุมชน ผู้สูงอายุ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 ควรศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ในการมีส่วนร่วมของการดำเนินงานกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาในแต่ละฝ่ายงาน

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของวัดที่มีลักษณะที่แตกต่างกันทางชุมชน สิ่งแวดล้อม และสภาพการเป็นอยู่

2.3 ควรศึกษาอิทธิพลเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมระหว่างวัดและชุมชน

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กัลยา วาณิชย์บัญชา. (2554). “สถิติสำหรับงานวิจัย” พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : ธรรมสาร.

โกวิทย์ พวงงาม. (2545). “การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน.” ม.ป.ท. เนชั่นสุดสัปดาห์ : หนังสือพิมพ์ ฉบับรวมเล่มปี 2549.

พระครูชินวราวุฒ. (2554). “บทบาทของวัดที่มี ต่องานด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ : กรณีศึกษาชุมชน

บ้านฮ่องน้อย จังหวัดราชบุรี.” พุทธศาสตร์มหาบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระใบฎีกาวิญญ์ ปสนโน. (2554). “ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมพิธีกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา :

กรณีศึกษา นักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.” พุทธศาสตร์

มหาบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระไพฑูริย์ อารัมภรัตน์. (2556). “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกิจกรรมทางพุทธศาสนากรณีศึกษา

เขตทวีวัฒนา จังหวัดกรุงเทพมหานคร.” Veridian E-Journal, SU 6 (1) : 457-478.

มาศวีร์ สังข์เรียง. (2552). “เครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคมที่ส่งผลต่อสภาพจิตใจของผู้สูงอายุในชมรม

ผู้สูงอายุโพธิ์ทอง ตำบลมะลวน อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี.” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร

มหาบัณฑิต (การส่งเสริมสุขภาพ). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ยุพาพร รูปงาม.(2545). “การมีส่วนร่วมของข้าราชการสำนักงบประมาณในการปฏิรูประบบราชการ.”

ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ลักขณา ทองทศ. (2555). “ศึกษาทัศนคติเรื่องการให้ทานของชาวบ้านดอนกลาง ตำบลธาตุ

อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี.” วิทยานิพนธ์ มหาบัณฑิต พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ศรีศักดิ์ จามรมาณ และพรพิสุทธิ์ มงคลวนิช (2558). “รายงานผลการสำรวจเรื่อง ความคิดเห็นต่อการยึดมั่น

คำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนาและการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพุทธศาสนิกชนไทย

ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล.” สำนักวิจัยสยามเทคโนโลยี : สถาบันศรีศักดิ์ จามรมา

วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549). “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

แห่งชาติฉบับที่สิบ พ.ศ. 2550-2554) สารสำคัญของแผนพัฒนาฉบับที่สิบ.” กรุงเทพฯ :

สหมิตรพรินติ้ง.

สำนักมาตรฐานการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). “ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองชุดวิชาการวิจัยชุมชน.”

กรุงเทพฯ : เอส. อาร์. พรินติ้ง.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2559). “สรุปผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร

(เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2559).” สำนักงานสถิติแห่งชาติ : กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.